

141022

Türkiye (191124)

Yunanistan (220359)

ÜÇÜNCÜ ASKERİ TARİH SEMİNERİ
BİLDİRİLER

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

TARİH BOYUNCA
TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ

(20 Temmuz 1974'e Kadar)

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi F	
Dem. No:	141022
Tas. No:	956.08 ASK.T

ANKARA
Gnkur. Basımevi
1 9 8 6

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EGE ADALARI SORUNU
BOYUTLAR, TARAFLAR

Prof. Dr. Şerafettin TURAN[*]

Bugün Türk-Yunan ilişkileri söz konusu olduğunda iki taraf arasındaki anlaşmazlıklardan birinin de "Ege Adaları Sorunu" üzerinde düğümlendiği herkesçe bilinmektedir. Taraflar haklıklarını savunurlarken coğrafyadan ve en çok da tarihten yararlanarak geçmişten örnekler vermekte, zaman zaman yapılan resmi açıklamalardan da sorunun NATO'yu ilgilendiren yönüne de değinilmektedir. Biz bu bildirimizde Türkiye ile Yunanistan arasında Ege Adaları anlaşmazlığının nasıl doğup geliştiğini ve özellikle de bu adalara egemen olmanın daha Türk döneminden önce uluslararası bir sorun olarak ortaya çıktığını ve Yunanistan'ın bağımsızlığına kavuşmasıyla birlikte kendilerine "Düvel-i Muazzama, Düvel-i Mütehabbe" yani "Büyük" ya da "Dost" denilen devletlerin yönlendirici bir rol üstlenerek sorunu kendi yararlarına ve aralarındaki ortak çıkarlara göre gözmeyle çalıştıklarını belirtmeye gayret edeceğiz.

Öncelikle şurasını da vurgulamamız gerekir ki "Ege Adaları" deyimi, Bizans döneminde Ege Denizi'ndeki tüm adaları içerdiği halde tarihsel süreç içerisinde sorun, Anadolu kıyıları boyunca uzanan adalar üzerinde yoğunlaştığı için kapsamı giderek daralmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Taşoz'dan Meis'e kadar uzanan adalara, Cezâir-i Bahr-i Sefid (Akdeniz Adaları) adı verilmiştir. Bununla birlikte Rodos'un merkez olduğu adalar grubu Güney Sporadlar diye de anılıyordu. İtalyanlar 1912'de bu adaları işgal ettiklerinde Grekçe Dodeca-nissas'ın bir çevirisi olarak "12 Ada" adı da kullanılmaya başlandı. Osmanlı bürokratları bu adı da Arapçalaştırarak bir ara Cezâir-i İsnâ'aşer deyimini de kullandılar. Ne var ki İtalyanların ele geçirdikleri Rodos ve 12 Ada'nın Yunanistan'a devredilmesi ile, Taşoz, Semadirek, Limni, Midilli, Sakız ve Sisam'ın Yunanistan'a verilmesi konularında ana doğrultu aynı olmakla birlikte tutulan yol oldukça farklı bulunduğu ve böylece bilinçli olarak bir uluslararası sorun yaratıldığı için, biz bu bildirimizde Taşoz'dan Sisam'a dek uzanan adalar üzerinde duracağız.

[*] AÜ DTCF Öğretim Üyesi.